

Jyskyjärvi oli toiseksi vanhin seurakunta Kemin Karjalassa

Jyskyjärven kylä sijaitsee kolmella saarella Tsirkka-Kemijoen vasemmalla rannalla siinä kohdassa, missä joki yhtyy Kuittijärvestä virtaavaan Kemijokeen. Seurakuntarajoittuu idässä Voijärven ja Paanajärven seurakuntiin, etelässä Kiimasjärven ja Rukajärven seurakuntiin (Aunuksen kuvernementtia), lännessä Kontokin ja pohjoisessa Uhtuan seurakuntaan.

Jyskyjärven seurakunta perustettiin v. 1849. Ennen aikaan kaikki sen kylät kuuluivat Paanajärven seurakuntaan, vähän myöhemmin Vuokkinien seurakuntaan. Kylistä Kiimasjärvi ja Nokeus ovat aivan Aunuksen kuvernementin rajalla. Näitä kyliä vastapäätä on Aunuksen puolella samannimiset kylät. Aunuksenpuoleisessa Kiimasjärven kirkko ja pappi, joka suorittaa kirkollisia palveluksia myös Jyskyjärven puoleisissa kylissä.

Kulkuyhteydet seurakunnan alueella ovat kehnot kuten muuallakin Karjalassa; on vain polkuja, mäkiä ja soita, kesällä vesitie. Keväin ja syksyin rospuutto kestää 1-2 kuukautta säistä riippuen. Silloin liikkuminen kylien välillä on lähes mahdotonta.

Muutamia vuosia sitten oli julkisuudessa esillä suunnitelma yhdistää Uhtua Kemin kaupunkiin rakentamalla sinne tie Jyskyjärven kautta. Tien suunta oli jo tutkittu ja raivattu metsään sen linja Jyskyjärven ja Suopassalmen välille. Samanlainen linja oli raivattu myös Paanajärvelle; tältä osuudelta oli raivattu jo kivet ja kannotkin. Nyt kuitenkin näyttää siltä, että hanke on rauennut ja tehdyt työt menevät hukkaan. Tietä ei tule ja karjalaiset saavat edelleen raahata jauhupuutansa metsien läpi hiestä märkänä.

Jyskyjärven seurakuntalaisten tärkeimmät elinkeinot ovat viimeisten parinkymmenen vuoden aikana olleet metsätyöt ja puun uitto Kemin sahoille. Syksyisin monet miehet lähtevät Suomeen laukkukaupalle. Se tuottaakin paljon paremmin kuin raskas ja huonosti palkattu metsätyö, jota karjalaiset tekevät melkein ruokapalkalla saamatta mitään säästöön.

Kalastusta harjoitetaan etu-

päässä omiksi tarpeiksi. Vain harvat pyytävät kalaa myytäväksi. Suomeen viedään jonkin verran suolattua ja kuivattua haukea sekä tuoretta siikaa. Kalan hinta vaihtelee 15-16 kop. naulalta. Melkein joka talossa on pyssy, piilukko -tai makasiinikivääri, mutta metsästystä harjoitetaan melko vähän.

Maanviljelys on keskinkertaista. Tavallisesti kylvetään ohraa ja ruista; jotkut kasvattavat hampua. Maaperä on hiekkapitoista, joten kasvu paranemiseksi tarvitaan kunnan lannoitus. Täkäläiset pellot ovat tasaisia ja kivetömiä ja niinpä monissa taloissa on Suomesta tuodut aurat ja rautaiset äkeet. Oma sato riittää vain muutamaksi kuukaudeksi. Perunan lisäksi kasvatetaan naurista ja retikkaa, vähän myös sipulia, joka on 'harvinainen hedelmä'.

Nautakarja on pienikokoista. Kun lehmä teurastetaan, siinä ei ole rasvaa juuri ollenkaan. Karjanruokaan lisätään lehtiä, samalta ja olkia. Kun ravinto on näin huonoa, lehmät lypsävät vähän. Myös lampaat ovat huonotuottoisia, hevoset sensijaan hyviä. Niitä tuodaan Suomesta

ja siellä hinta on 100-200 rpl.

Kaikki kylät sijaitsevat järvien ja jokien rannoilla talot yhdessä rivissä. Suopasvaara ja Kellovaara tekevät poikkeuksen. Jyskyjärvellä ja Suopassalmella talot on rakennettu hajalleen ja kullakin taloryhmällä on oma nimensä. Talojen

lähistöllä on sauna, aitta ja läävä. Ne ovat vähän etäämpänä pirtistä, mutta siten, että ne voi nähdä ikkunoista.

Karjalaisen ruokavalioon kuuluvat suolakala, erityisesti haiseva kevätkala, maito, voi ja perunat. Lihaa pöydässä on harvoin. Kala -tai lihakeitto suu-

Taulukko 1. Seurakunnan kylät ja huutorit:

Kylä/huutorit	matka kirkolle	taloja	asukkaita	
			miehiä	naisia
Jyskyjärvi	-	103	324	333
Suopassalmi	12	58	207	225
Suopasvaara	24	11	26	33
Lukanniemi	4	5	15	16
Posa (h)	15	2	18	11
Maamajärvi (h)	20	1	7	8
Piismalahti	35	20	96	91
Pääkönniemi	55	8	42	49
Nokeus	67	11	37	43
Nokeus (h)	73	3	15	13
Kiimasjärvi	79	10	45	36
Tsirkka-Kemi	85	5	16	19
Hiisjärvi	92	5	16	16
Kellovaara	92	11	38	42
Yht.	-	252	942	911

Asukkaita yhteensä 1 853, kaikki karjalaisia.

rustetaan jauhoilla, jolloin sitä sanotaan rokaksi. Karjalaiset syövät kolme kertaa päivässä, päivällinen, puavosna ja illallinen. Tsäjijä juodaan aamulla ja illalla. Sen kera nautitaan herkuna vesirinkeliä. Varakkaamat juovat kahvia suolan kera.

Jauhot maksoivat tänä vuonna kaupoissa 8 rpl. ja ylikin säkiltä. Talvella hinta oli 6,50 rpl. Muutamat ostavat jauhoja paitsi Kemistä myös Suomesta. Suomesta tuotua jauho on hinnaltaan edullisempaa. Kauppoja Jyskyjärvellä on vain yksi. Kesällä siinä ei ole juuri mitään myytävää, kun talvivarastot on syöty ja myyty.

Vuonna 1901 paikkakunnalla oli tulirokkoepidemia; se näkyy kuolleiden sarakkeessa ja 1909 isorokko; siksi kuolleita on tavallista enemmän.

Yleisimmät taudit ovat vatsakattari, jota potee melkein jokainen aikuisikään ehtinyt. Lisäksi on kuppaa eri muodoissa sekä erilaisia ekseemat, jotka ovat tulleet Suomesta.

Terveystenhoito on paikkakunnalla viime vuosina kohentunut. Ennen Jyskyjärven volosti kuului Uhtuan välskäripiiriin. Tänä vuonna (1911) kylässä avattiin Karjalan veljeskunnan apteekki ja heinäkuussa otettiin suuri edistysaskel, kun kylässä aloitti toimintansa välskärin ja kättilön vastaanotto.

Posti kulkee postimiehen mukana reittiä Kemi-Jyskyjärvi-Uhtua kaksi kertaa viikossa. Kelirikon aikana postia ei saada moneen viikkoon. Olisi hyvä, jos saataisiin aikaan postiliinija Pietarista Suomeen ja Karjalan puolella vastaavasti Jyskyjärveltä Piismalahden, Nokeuksen ja Jyskyjärven kautta Kuhmoniemen kirkolle.

Lukutaitoisia seurakunnassa on sängen vähän siitä huolimatta, että ns. ministerikouluja, joita ylläpiti Venäjän kansanvalistusministeriö, oli alueella neljä. Jyskyjärven koulu oli perustettu v. 1855. Siinä oli yksi opettaja sekä erikseen uskonnon opettaja ja viime vuonna oppilaita 20 poikaa ja 15 tyttöä. Suopassalmen koulu oli avattu v. 1904. Oppilaita oli 18 poikaa. Piismalahti oli saanut koulun v. 1910. Kiimasjärven koulun oli pannut alulle ja rakennuttanut sitä varten komean 2-kerroksisen koulutalon v. 1882 paikkakuntalainen, kauppias Mihail Tarasseinpoika Miinin. Oppilaita siinä oli kuitenkin vähänlaisesti, viime vuonna 32.

Rahvas puhuu keskenään

karjalan kieltä. Venäjää kuulee sängen harvoin, vaikka suurin osa miesväestä sitä osaakin. Kaikki seurakuntalaiset ovat oikeauskoisia. Starovieroja on hyvin vähän. Suurina juhlapäivinä kirkossa on paljon kansaa, mutta muina aikoina esim. iltajumalanpalveluksessa on pelkästään koululaisia.

Jyskyjärven kirkko - järjestyksessä toinen - on pyhitetty Vapahtajamme käsittäehdyille ikonille ja rakennettu v. 1892. Varat rakennustyöhön antoi kauppias Oskar Karlovits Engelman. Kirkossa on erikoinen kellotorni. Sakasti ja kalusteet ovat yksinkertaista tekoa. Kun kirkko sijaitsee joen rannalla, tulvavesi huuhtoo ja kuluttaa keväisin rantaterrää niin että lähellä olevat haudat ja itse kirkkorakennuskin ovat vaarassa ajan kuluessa sortua jokeen. Sentakia rantoja ja kirkon perustuksia pitäisi vahvistaa kolmelta puolelta.

Viime kesänä (1911) vihittiin uusi kirkko Piismalahden kylässä. Näinollen sinne pitäisi nyt perustaa seurakunta. Siihen voisivat kuulua seuraavat kylät: Piismalahti, Pääkönniemi, Nokeus, Tsirkka-Kemi, Kellovaara, Kiimasjärvi ja Hiisjärvi, väkiluvultaan yhteensä 305 miestä ja 309 naista.

Toim. huomautus. Piismalahden kylän entisten eläjien mukaan kirkon paikka etsittiin siten, että pantiin ikoni puulautalle ja katsottiin, minne tuuli lautan kuljettaa. Siihen paikkaan kirkko rakennettiin. Rakennustöitä johti jyskyjärveläinen mestari.

Suopassalmen kylässä on Jumalanäidin taivaaseenastumisen muistolle pyhitetty tsaousa. Se on tarkoitus muuttaa kirkoksi rakentamalla siihen mm. alttari.

Jyskyjärven kirkon aikakirjoissa, jotka alkavat vuodesta 1883, on eräs mielenkiintoinen kertomus. Elokuussa vuonna 1891 kirkko paloi ja käsittätehty Kristus-ikoni oli vaarassa tuhoutua. Talonpojat Timofei Trofimoff ja Denis Tarasoff syöksyivät liekkien ja savun vallassa olevaan kirkko ja koettivat pelastaa ikonostaasista arvokkaan pyhäinjäännöskappin (khiotis) ja siinä olevan arvokkaan ikonin. Kaappi oli kuitenkin niin lujasti kiinnitetty, että he eivät voineet saada sitä mitenkään irti. Kaikki näytti olevan hukassa. Tarasoff otti lakin päästään, polvistui ja alkoi rukoilla Jumalalta apua. Silloin tapahtui ihme. Raskas kaappi laskeutui itsestään alas

Taulukko 2. Väestönmuutokset viime kymmenvuotiskautena

Vuosi	synt.		avioliitot	kuolleita	
	P	T		M	N
1901	21	16	16	30	21
1902	26	34	11	19	10
1903	24	20	7	12	11
1904	30	20	6	9	12
1905	23	21	13	18	16
1906	30	34	11	20	14
1907	31	23	12	15	18
1908	29	26	9	9	14
1909	28	25	13	18	26
1910	34	37	4	18	16
Yht.	276	214	101	168	158

syntyneitä 490, kuolleita 326

hänen käsiinsä. Hän kuljetti sen ikkunan luo ja ojensi ulkona odottaville. Tämän tapauksen jälkeen tuota ikonia on seurakunnassa erityisesti kunnioitettu ja rakastettu. Uusi kirkko pyhitettiin sen muistolle.

Arhangel'skaja Eparhialni-ja Vedomosti 1912:5. Kirjoittanut seurakunnan pappi A.P. Karjalan Heimolle lyhentäen suomentanut Nina Lavonen. - Edellisessä numerossa julkaisiin Kontokki, seuraavaan tulee Uhtua.

Lisäys 1.

Pitkäikäinen ei Jyskyjärven toinen kirkkokaan ollut. Maria Vaselintytär Lazareva, synt. 30.5.1930, muistaa äitinsä kuvilleen kyläniemen pohjoisosassa olleen kirkon paloa. Tämä Iro Makarintytär Tarasova oli syntynyt 17.4.1905 ja lienee ollut tuohon aikaan vähän alle kymmenvuotias. Tulipalo oli toisin sanoen sattunut vuosien 1914-15 tienoilla.

Iron isä oli kuollut ja äidin

Valamon ja Lintulan luostarit:

Valamon aarteita ja Venäläisten ikonitaiteilijoiden näyttelyt heinäkuussa

Varistaipaleen kanava-alue:

Sellisti Seppo Laamasen konsertti 5.7. klo 19

Nauti Heinäveden reitin maisemista:

Risteilyt Kuopiosta ja Savonlinnasta Heinävedelle sekä luostariristeilyt

Kermansaven tehtaanmyymälä:

Edulliset ostokset ja kesätaiteilijoiden näyttely

HEINÄVEDEN MATKAILUTOIMISTO
PL 21, 79701 HEINÄVESI
Puh. (017) 578 1273